

Ο Όσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι, ένας μεγάλος ησυχαστής Πατέρας

[/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#)

Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιεροθέου

Ο όσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι (1722-1794) υπήρξε μια μεγάλη μορφή του μοναχισμού που έζησε μερικά χρόνια στο Άγιον Όρος και εκφράσθηκε στις σλαβικές χώρες, και κυρίως στην Ουκρανία, την Μολδαβία και την Βλαχία, αλλά επεκτάθηκε σε όλο τον χώρο των Βαλκανίων, της Ρωσίας και σε άλλες περιοχές.

Πρόκειται για μια εκπληκτική προφητική φυσιογνωμία στον χώρο του μοναχισμού τον 18ο αιώνα που επανέφερε τον μοναχισμό των Βαλκανίων και της Ρωσίας στις πατερικές αρχαίες πηγές του, αφού ο μοναχισμός είχε αλλοιωθή από τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν επί Μεγάλου Πέτρου, όταν εισέρρευσε στην Ρωσία το

δυτικό, διαφωτιστικό και ρομαντικό πνεύμα της Δύσεως.

Από τις μελέτες μου ε γνώριζα γενικά για την δράση και την διδασκαλία του οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι, και κυρίως ότι έζησε για ένα χρονικό διάστημα στο Άγιον Όρος, και ότι μετέφρασε στα ρωσοσλαβονικά κείμενα των αγίων Πατέρων της Εκκλησίας που κάνουν λόγο για την ησυχαστική παράδοση της Εκκλησίας, για την κάθαρση της καρδιάς, τον φωτισμό του νου και την θέωση, δηλαδή κείμενα που απαρτίζουν την γνωστή «Φιλοκαλία».

Δεν αρκέσθηκε, όμως, στο να ανακαλύψη και να μεταφράση αυτά τα σημαντικά κείμενα, αλλά έκανε και πρακτική εφαρμογή τους, με αποτέλεσμα να προσελκύση πολλούς μοναχούς που επιθυμούσαν να ζήσουν αυτήν την ησυχαστική παράδοση και στους οποίους και την δίδαξε γενόμενος πνευματικός τους διδάσκαλος στην ησυχαστική ζωή.

Ο Ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος, που δίδαξε για χρόνια την ιστορία των Σλαβικών και λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών, ασχολήθηκε ιδιαιτέρως με την ησυχαστική παράδοση στα Βαλκάνια και την Ρωσία, αφού η διδακτορική του διατριβή είχε ως θέμα Επιδράσεις του ησυχασμού εις την εκκλησιαστικήν πολιτικήν εν Ρωσία, και ακόμη ασχολήθηκε με τον όσιο Παΐσιο Βελιτσκόφσκι, αφού η διατριβή του επί υφηγεσία είχε τίτλο Ο Παΐσιος Βελιτσκόφσκι και η ασκητικοφιλογολογική Σχολή του. Αυτές και άλλες μελέτες του απεκάλυψαν την ζωή και το έργο του μεγάλου αυτού Ουκρανού ασκητού.

Τελευταία (2009) όμως, ο ίδιος Καθηγητής κυκλοφόρησε το βιβλίο με τίτλο Ο όσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι, έκδοση του University Studio Press. Το βιβλίο αυτό είχε ήδη δημοσιευθή σε άλλες γλώσσες, με την αυτοβιογραφία και την βιογραφία του μεγάλου αυτού Ουκρανού ησυχαστού μοναχού και με την έκδοση αυτή μεταφράσθηκε και στην ελληνική γλώσσα.

Συγκεκριμένα το βιβλίο αυτό, το οποίο θεωρώ πολύ σημαντικό, διαιρείται σε τρία κεφάλαια. Στο πρώτο παρατίθεται η αυτοβιογραφία του οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι που τελειώνει μέχρι την εποχή εκείνη που μετέβη στο Άγιον Όρος. Στο δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνεται η βιογραφία του οσίου Παΐσιου που γράφηκε από τον μαθητή του ιερομόναχο Μητροφάνη, από το σημείο εκείνο που διακόπτεται η αυτοβιογραφία μέχρι την κοίμηση του μεγάλου αυτού ησυχαστού

Πατρός. Και στο τρίτο κεφάλαιο δημοσιεύεται η αφήγηση του ιδίου του οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι στον ηγούμενο Θεοδόσιο του ερημητηρίου του Αγίου Σωφρονίου στην Ρωσία για την ανακάλυψη στο Άγιον Όρος των συγγραμμάτων των νηπτικών Πατέρων και την μετάφρασή τους στην ρωσοσλαβονική γλώσσα.

Στην εισαγωγή, που προηγείται του όλου έργου, ο Καθηγητής Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος, με επιστημονική ακρίβεια και ιδιαίτερη γνώση, κάνει εύστοχες παρατηρήσεις πάνω στα κείμενα που ακολουθούν, και κυρίως στην αυτοβιογραφία του οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι την οποία ανακάλυψε στην Ιερά Μονή Σέκου η αείμνηστη Βαλεντίνα Πελίν και μετέφρασε ο Καθηγητής. Επίσης, σημαντικές παρατηρήσεις, που διευκολύνουν τον αναγνώστη, καταγράφονται στις υποσημειώσεις που παρατίθενται στα κείμενα. Η καταγραφή της βιβλιογραφίας στο τέλος του βιβλίου δείχνει την μεγάλη προσφορά του οσίου Παΐσιου.

Πρόκειται για ένα έργο πολύ σημαντικό και πρέπει να διαβασθή από όλους όσοι ενδιαφέρονται για τα θέματα αυτά, γιατί συνδέεται με την αναγέννηση του μοναχισμού στην Μολδαβία, την Ρουμανία, την Ρωσία, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή. Είναι δε γνωστόν ότι η μετάφραση των σημαντικών αυτών νηπτικών κειμένων στην ρωσοσλαβονική γλώσσα, που έγινε από τον όσιο Παΐσιο Βελιτσκόφσκι και από εκεί στην Βλαχική-Ρουμανική γλώσσα, βοήθησε πολλούς μοναχούς που έζησαν αυτήν την ησυχαστική παράδοση, μάλιστα δε αυτήν την φιλοκαλία είχε υπ' όψη του ο προσκυνητής στο περίφημο βιβλίο Οι περιπέτειες ενός προσκυνητού.

Στην συνέχεια θα εντοπισθούν πέντε σημεία από την ζωή του μεγάλου αυτού Ουκρανού νηπτικού και ησυχαστού αγίου της Εκκλησίας.

1. Η πορεία του προς τον μοναχισμό

Το βαπτιστικό όνομά του ήταν Πέτρος και γεννήθηκε στην Πολτάβα της Ουκρανίας, της Μικράς Ρωσίας, όπως λεγόταν η Ουκρανία, το έτος 1722. Έμεινε ορφανός από πατέρα σε ηλικία 4 ετών. Στην ηλικία των δέκα χρόνων διάβαζε την Παλαιά και Καινή Διαθήκη, το βιβλίο Μαργαρίτης του ιερού Χρυσοστόμου, τον όσιο Εφραίμ τον Σύρο, τον αββά Δωρόθεο και άλλα βιβλία. Με την ανάγνωση αυτή γεννήθηκε μέσα του η αγάπη για τον μοναχισμό.

Όταν σπούδαζε στο Κίεβο έδειχνε περισσότερο ζήλο για τα πνευματικά ζητήματα, παρά για τα σχολαστικά μαθήματα που διδάσκονταν τότε στην Εκκλησιαστική Σχολή. Ο ίδιος περιγράφει έναν χαρακτηριστικό διάλογο με τον Σχολάρχη του που δείχνει τον πρώιμο ζήλο του για την πατερική ησυχαστική Παράδοση. Επισκεπτόταν την σπηλαιώτικη Λαύρα του Κιέβου και εμπνεόμενος από την

μοναχική ζωή και από την άσκηση των μοναχών αναπτυσσόταν μέσα του η αγάπη για τον μοναχισμό και μάλιστα για την ερημική ζωή, με την πλήρη ξενιτεία.

Διαβάζοντας κανείς την αφήγησή του παρατηρεί τον μεγάλο ζήλο του για τον ησυχαστικό μοναχισμό που αναπτύχθηκε στην εφηβική του ηλικία. Υπάρχουν μερικές φράσεις που ο ίδιος χρησιμοποιεί στην αυτοβιογραφία του και δείχνουν την αγάπη του για τον μοναχισμό και μάλιστα τον ησυχαστικό μοναχισμό που κυριεύσε την ψυχή του. Διηγείται ο ίδιος:

«Η αγάπη για τον μοναχισμό υπερίσχυε στην ψυχή μου, και δεν με έσπρωχνε πια στο να φοιτώ στα μαθήματα, παρά με εξωθούσε στο να απαρνηθώ τον κόσμο και όσο το δυνατό γρηγορότερα να γίνω μοναχός». «Ερχόμουν τα βράδια, και μη γνωρίζοντας εκεί κανέναν καθώς ήμουν ξένος, περνούσα τη νύχτα είτε κάπου στην πλησιέστερη σπηλιά κοντά στην εκκλησία, είτε στο μεγάλο μοναστήρι κοντά στο μεγάλο καμπαναριό, όπου έμενα ώσπου να σημάνει για τον Κανόνα». «Μακάριζα την τρισμακάριστη ησυχία». «Τόσο έκαιγε στην ψυχή μου η επιθυμία για ένα πράγμα που ήταν ακατόρθωτο, ώστε, αν ήταν δυνατόν, δεν θα ήθελα με κανέναν τρόπο να φύγω από εκείνα τα ιερά σπήλαια, παρά, παραμένοντας εκεί, να τελειώσω μέσα σ' αυτά τη ζωή μου. Βλέποντας όμως ότι αυτό ήταν αδύνατο, έφευγα από τα ιερά εκείνα σπήλαια με θλίψη και στεναγμό».

Με συμμαθητές του στην Σχολή που είχαν τον ίδιο πόθο υποσχέθηκαν: «Να ξενιτευθούμε από την πατρίδα μας σε κάποιον έρημο και ήσυχο τόπο, και αφού βρούμε για τις ψυχές μας κάποιον έμπειρο οδηγό, να παραδοθούμε στην υπακοή του και όταν έρθει η κατάλληλη στιγμή να λάβουμε από αυτόν τη μοναχική κουρά». Αποφάσισαν να ζήσουν «έως την τελευταία μας (τους) πνοή μέσα στη μοναχική πτωχεία», «μέσα στην κακοπάθεια».

Αναζητούσε ασκητές, ερημίτες Πατέρες και ωφελείτο από την παρουσία τους και τα λόγια τους. «Εγώ, στέκοντας εκεί κοντά, άκουα ψυχωφελείς λόγους και μου φαινόταν ότι ήταν ρήματα ζωής αιωνίου».

Για την ικανοποίηση του μεγάλου του πόθου να μονάσει μέσα σε ξενιτεία, ησυχία και κακοπάθεια εγκατέλειψε τις σπουδές του στο Κίεβο, καθώς επίσης αποχωρίστηκε την μητέρα του, μέσα σε μια συγκινητικότατη και συναισθηματικά φορτισμένη ατμόσφαιρα. Είναι εκπληκτικός αφ' ενός μεν ο ζήλος του για την μοναχική ζωή, αφ' ετέρου δε η ισχυρή του θέληση για την εκπλήρωση του πόθου του.

Εκπλήσσεται κανείς διαβάζοντας τις ταλαιπωρίες του για την αναζήτηση ενός κατάλληλου τόπου, την επίσκεψή του σε διάφορα μοναστικά κέντρα και την

συνάντησή του με ερημίτες στους οποίους ήθελε να κάνει υπακοή για την σωτηρία του, χαρακτηριστική δε περίπτωση είναι ο ερημίτης Ησύχιος. Πέρασε ποτάμια, δάση, σύνορα, με πολλές δυσκολίες, με αφάνταστες και απερίγραπτες ταλαιπωρίες.

Όταν κατατάγηκε σ' ένα Μοναστήρι, ως δόκιμος μοναχός, ο Ηγούμενος του πρότεινε να φορέση, αν θέλη, μερικά ρούχα μοναστηριακά. Διηγείται ο ίδιος: «Εγώ του έβαλα μετάνοια και παίρνοντας την ευλογία του πήγα στο κελλί μου, έβγαλα τα κοσμικά μου ρούχα και με τέτοια χαρά ντύθηκα αυτά που μου έδωσε ο ηγούμενος, που τα φίλησα πολλές φορές σαν να ήταν κάτι το ιερό. Και τα φορούσα συνέχεια, ώσπου έλιωσαν επάνω μου, και ευχαριστούσα τον Θεό, που αντί για τα κοσμικά ρούχα που φορούσα έως τώρα, αξιώθηκα αυτά που έπρεπε, τα μοναστηριακά».

Στην αναζήτηση κατάλληλου τόπου έφθασε στην Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου που βρίσκεται στον ποταμό Τιασμίνα και ονομάζεται Μεντβέντοβσκι, όπου και έλαβε το μικρό μοναχικό σχήμα και ονομάσθηκε Πλάτων. Ο διωγμός, όμως, που ξέσπασε εναντίον της Μονής, αφού οι αξιωματούχοι της περιοχής τους πίεζαν να προσχωρήσουν στην Ουνία, τον εξανάγκασε να επιστρέψη στην Σπηλαιώτικη Λαύρα του Κιέβου.

Ευρισκόμενος εκεί ωφελήθηκε ψυχικά από την παρουσία μεγάλων ασκητών Πατέρων, που διακρίνονταν για την άσκησή τους και τις αρετές τους. Ο ίδιος διηγείται για κάποιον μοναχό: «Και από μόνη τη θέα του η ταλαίπωρη ψυχή μου δεχόταν ωφέλεια». Αναφερόμενος σε μεγάλους ασκητές διηγείται: «Αυτά βλέποντας και σκεπτόμενος φλέχθηκα ολόκληρος από αγάπη για τον άγιο αυτόν τόπο και απ' όλη την ψυχή μου ευχαρίστησα τον Θεό, γιατί με αξίωσε και εμένα τον ανάξιο να βρεθώ σε τέτοια άγια Λαύρα».

Οι ασκητές, όμως, αυτοί δεν δέχονταν συνήθως να καθοδηγήσουν άλλους, ενώ εκείνος αναζητούσε πνευματικό καθοδηγό για την πνευματική του ζωή. Γι' αυτό αναζήτησε αυτόν τον πνευματικό καθοδηγό στην Μολδαβία, περνώντας διάφορα μέρη μέσα στο χιόνι που έφθανε μέχρι το γόνατο, αντιμετωπίζοντας απροσδόκητες δυσκολίες όταν περνούσε τα σύνορα με άλλους συνοδοιπόρους του. Στην πορεία του αυτή συνάντησε πολλούς καλούς ασκητές που ζούσαν με βαθειά και μεγάλη άσκηση. Γράφει κάπου: «Μαζεύονταν οι αδελφοί με τον γέροντα στον ίδιο τόπο και συζητούσαν έως τα μεσάνυχτα. Μαζί μ' αυτούς καθόμουν και εγώ ο έσχατος και, ακούοντας προσεκτικά τα λεγόμενα, χαιρόμουν χαρά ανείπωτη και δόξαζα τον Θεό με δάκρυα, διότι με αξίωσε στη νεότητά μου να ακούσω από το

στόμα τέτοιου πνευματικού ανθρώπου παρόμοια λόγια γεμάτα από πολλή ωφέλεια, που για όλη μου τη ζωή μου ήταν οδηγός».

Στην σκήτη Κίρνουλ συνάντησε ασκητές, ερημίτες πατέρες που ζούσαν την ησυχαστική παράδοση. Εκεί διδάχθηκε ο όσιος Παΐσιος «τι είναι εργασία και θεωρία και αληθινή νοερά ησυχία. Εκεί, όχι μόνο έμαθε την νήψη και προσοχή που τελείται στην καρδιά δια του νοός και τη νοερά προσευχή, αλλά και απήλαυσε στην καρδιά τη θεία ενέργεια που κινείται από αυτήν».

Η θεία, όμως, Πρόνοια ήθελε τον όσιο Παΐσιο στο Άγιον Όρος «ώστε να επαυξήσει τον θησαυρό και να δώσει αφθόνως σε όλους που ζητούν από αυτόν ωφέλεια από την πνευματική διδασκαλία». Αναζητούσε εκεί «κάποιον πεπειραμένο πνευματικό πατέρα, που θα ζούσε στην ησυχία, για να παραδοθεί στην υπακοή του με το σώμα και την ψυχή, και για να μάθει από αυτόν τον τρόπο της πνευματικής ζωής».

Έφθασε στην Μεγίστη Λαύρα, εόρτασε με τους Πατέρες την πανήγυρη του οσίου Αθανασίου και από εκεί πήγε στην Σκήτη της Μονής Παντοκράτορος. Εγκαταστάθηκε σε μια καλύβη και αναζητούσε τον κατάλληλο πνευματικό οδηγό. Ζούσε με μεγάλη άσκηση, μετάνοιες, εγκράτεια, απόλυτη ακτημοσύνη, πτωχεία, σκληραγωγία, ακόμη και στο κρεβάτι, συντριβή της καρδιάς, αδιάλειπτη προσευχή, αγάπη στον Θεό και τον πλησίον, μνήμη θανάτου, ψαλμωδία, ανάγνωση των Αγίων Γραφών, αλλά και συνεχή δάκρυα, γιατί δεν βρήκε ησυχαστή Πνευματικό Πατέρα για να του κάνει υπακοή. Με τον τρόπο αυτής της ασκήσεως «ανερχόταν από μια δύναμη πνευματική σε άλλη, πραγματοποιώντας στην καρδιά του ανάβαση. Φλεγόμενος έτσι από θείο ζήλο για μεγάλους άθλους, απόλαυσε την ησυχία επί δυόμισι χρόνια».

Την εποχή αυτή έλαβε το μέγα αγγελικό σχήμα περί το έτος 1750. Ήταν τότε σε ηλικία 28 ετών και μετονομάστηκε από Πλάτων σε Παΐσιο. Και αφού δεν είχε κατάλληλο πνευματικό οδηγό, ακολουθούσε την διδασκαλία των αγίων Πατέρων της Εκκλησίας που διάβαζε στα συγγράμματά τους.

Έτσι, ο ζήλος του για την μοναχική ζωή, που αναπτύχθηκε από την μικρή του ηλικία, ικανοποιήθηκε με την δωρεά του μεγάλου μοναχικού σχήματος, και την αγάπη του για την ιερά ησυχία και την μοναχική ζωή.

2. Η αναζήτηση

η

μετάφρασή τους

Ο όσιος Παΐσιος, με την φώτιση του Θεού, κατάλαβε την μεγάλη αξία της Αγίας Γραφής και των νηπτικών και ησυχαστικών συγγραμμάτων των αγίων Πατέρων τα οποία μελετούσε από μικρό παιδί και διαβάζοντας αυτά τα κείμενα αυξανόταν ο ζήλος του για να αποκτήσει την κοινωνία του με τον Θεό.

Ήδη ως δόκιμος μοναχός στην Μονή του Λιούμπετς κάποιος μοναχός του έδωσε να διαβάσει το βιβλίο Κλίμαξ του Ιωάννου του Σιναΐτου, πράγμα που τον γέμισε μεγάλη χαρά. Για να μπορέσει να το έχει πάντα μαζί του το αντέγραφε όλη την νύκτα, χρησιμοποιώντας έναν δαυλό, που γέμιζε το κελλί του με καπνό.

Ο ίδιος ο όσιος Παΐσιος διηγείται ότι απέκτησε αυτήν την αγάπη στα Πατερικά βιβλία, γιατί λόγω ελλείψεως κατάλληλου πνευματικού οδηγού ήθελε και για τον εαυτό του, αλλά και για τους μοναχούς που με την πάροδο του χρόνου ανελάμβανε, να μην αποκλίνει «από το ορθό φρόνημα της Αγίας Καθολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας». Έτσι, άρχισε να αποκτά διάφορα Πατερικά βιβλία στην «σλαβική» γλώσσα, «τα οποία διδάσκουν περί υπακοής και προσοχής, νήψεως και προσευχής», περιορίζοντας την τροφή και υπομένοντας την φτώχεια. Διαβάζοντας τα ήδη μεταφρασμένα βιβλία στην σλαβονική γλώσσα διαπίστωσε ότι υπήρχαν σοβαρά λάθη και γι' αυτό δεν μπορούσε να βγάλει καθαρό νόημα. Στην αρχή προσπάθησε να τα διορθώσει, χρησιμοποιώντας άλλα σλαβικά μεταφρασμένα βιβλία, αλλά και αυτό το έργο το βρήκε πολύ δύσκολο και ακατόρθωτο.

Όταν, όμως, ύστερα από την «πολυετή παραμονή» του στον Άγιον Όρος «έμαθε σε

κάποιο βαθμό την ελληνική γλώσσα», αναζητούσε να βρη τα νηπτικά βιβλία γραμμένα στο πρωτότυπο, ώστε από αυτά να διορθώση τα σλαβονικά βιβλία. Διαπίστωσε ότι και αυτό το έργο ήταν δύσκολο και αδύνατο. Επισκεπτόταν τις Σκήτες του Αγίου Όρους, όπως της Αγίας Άννης, του Αγίου Δημητρίου της Μονής Βατοπεδίου, τις Σκήτες και τα Μοναστήρια του Αγίου Όρους, αλλά και τους πεπειραμένους Γέροντες για να βρη βιβλία που αναφέρονται στην ησυχαστική και νηπτική ζωή, όπως του αγίου Φιλοθέου του Σιναΐτου, του Ησυχίου του Πρεσβυτέρου, αλλά κανείς δεν γνώριζε την ύπαρξή τους. Αυτό τον στενοχωρούσε υπερβολικά.

Αφηγείται την μεγάλη χαρά που δοκίμασε, όταν σε μια οδοιπορία του από την Μονή της Μεγίστης Λαύρας προς την Σκήτη της Αγίας Άννης, πέρασε από την Σκήτη του Αγίου Βασιλείου και συνάντησε έναν μοναχό που αντέγραφε τα βιβλία του οσίου Πέτρου του Δαμασκηνού, του Αντωνίου του Μεγάλου, του αγίου Γρηγορίου του Σιναΐτου, του αγίου Φιλοθέου, του αγίου Ησυχίου, του αγίου Διαδόχου, του αγίου Θαλασσίου, του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, του αγίου Νικηφόρου του Μοναχού, το βιβλίο του αγίου Ησαΐα κλπ. Ύστερα από πολλές παρακλήσεις και έξοδα απέκτησε πολλά τέτοια νηπτικά κείμενα, και επανήλθε στην Μολδαβία για να οικονομήση την μεγάλη Αδελφότητα, που εν τω μεταξύ είχε δημιουργηθή, οπότε και επιδόθηκε στην μετάφραση των νηπτικών αυτών κειμένων.

Στην αρχή προσπάθησε να διορθώση τα ήδη μεταφρασμένα κείμενα στην σλαβονική γλώσσα, χρησιμοποιώντας τα πρωτότυπα ελληνικά κείμενα. Επειδή και το έργο αυτό ήταν δύσκολο, διότι δεν είχαν μεταφρασθή καλά, άρχισε να τα μεταφράζη από την αρχή. Ο όσιος Παΐσιος μετέφραζε τα κείμενα από τήν ελληνική στην Ρωσοσλαβονική γλώσσα, αυτή πού είχε επικρατήσει τόν 17ο αιώνα στα βιβλία πού είχαν εκδοθή στην Ρωσία.

Ο ίδιος ομολογεί: «Τό έργο αυτό ήταν υπεράνω τών δυνάμεών μου». Ο βιογράφος καί μαθητής του Μητροφάνης λέγει ότι ο όσιος Παΐσιος μετέφρασε από τήν «ελληνογραικική» γλώσσα στην δική μας τήν «σλαβονική» καί από αυτήν οι «βλαχόφωνοι αδελφοί μετέφραζαν στην γλώσσα τους». Όλη τήν ημέρα ησχολείτο μέ τά ζητήματα πού απασχολούσαν τήν Μονή καί τήν νύκτα μετέφραζε «υπερβάλλοντας σε εργασία τά όρια τής φύσης», ακόμη καί ενώ πονούσε όλο τό σώμα του, καί «ήταν ανάπηρος, υποφέροντας πολύ από πληγές».

Ο βιογράφος του μάς δίνει καί τήν πληροφορία πώς έγγραφε τήν νύκτα ο όσιος Παΐσιος: «Στό κρεβάτι πού αναπαύοταν ήταν περιτριγυρισμένος από βιβλία: πόσα λεξικά, Βίβλος ελληνική, βίβλος σλαβονική, Γραμματική ελληνική καί σλαβονική, τό βιβλίο πού μετέφραζε, στην μέση δέ ένα αναμμένο κερί. Καθισμένος σαν ένα

μικρό παιδί και σκύβοντας, είτε ξαπλωμένος, έγγραφε όλη τή νύχτα, ξεχνώντας και αρρώστια και κόπο, μή μπορώντας να δώσει απάντηση ούτε και να ακούσει αν τού μιλούσαν ή συνέβαινε κάτι έξω από τό κελλί του».

Έκανε τίς μεταφράσεις τών νηπτικών αυτών βιβλίων, αυτών πού είναι εντεταγμένα μέσα στό βιβλίο Φιλοκαλία τών ιερών νηπτικών μέ πολύ ζήλο, γιατί αφ' ενός μόν σέ αυτά βρήκε τήν σοφία τών Πατέρων και τόν τρόπο μέ τόν οποίο κανείς μπορεί να φθάση στην ένωση και τήν κοινωνία μέ τόν Θεό, αφ' ετέρου δέ για να τά δώση στους υποτακτικούς του προκειμένου να γίνουν τροφή σέ αυτούς πού θέλουν να μνηθούν στην διδασκαλία τών αγίων Πατέρων.

Έτσι, ο όσιος Παΐσιος συνετέλεσε όσον ολίγοι στην ανανέωση τού ησυχαστικού μοναχισμού στην Ουκρανία, τήν Μολδαβία, τήν Βλαχία (Ρουμανία), τήν Ρωσία και σέ άλλες χώρες.

3. Πνευματικός καθοδηγός εκατοντάδων και χιλιάδων μοναχών

Επειδή ο όσιος Παΐσιος αισθάνθηκε στην καρδιά του τήν γλυκύτητα τής νοεράς ησυχίας και τής προσευχής, γι' αυτό και χωρίς να τό επιδιώξη προσήλκυσε κοντά του πολλούς ανθρώπους και μοναχούς πού αναζητούσαν αυτόν τόν τρόπο τής πνευματικής ζωής.

Στό Άγιον Όρος έζησε δέκα οκτώ χρόνια (1746-1763). Στην αρχή παρέμενε σ' ένα μικρό καλύβι πλησίον τής Ιεράς Μονής Παντοκράτορος. «Φλεγόμενος από θείο ζήλο για μεγάλους άθλους, απόλαυσε τήν ησυχία επί δυόμισι χρόνια». Σιγά-σιγά άρχιζαν να έρχονται κοντά του διάφοροι μοναχοί, όποτε αναγκάσθηκαν να αγοράσουν και άλλη καλύβη πιό ψηλά από τήν δική τους και στην συνέχεια αγόρασαν τό κελλί τού Αγίου Κωνσταντίνου. Η συνοδεία αποτελείτο από ρουμανόφωνους και σλαβόφωνους αδελφούς. Τόν καιρό εκείνο προς χάρη τής αδελφότητας πιέσθηκε και από σεβάσμους Πνευματικούς Πατέρες να δεχθή τήν ιερωσύνη για να εξυπηρετήσει τήν αδελφότητα.

Όταν είχαν συναχθή εκεί, κάτω από τήν πνευματική του καθοδήγηση, «είκοσι αδελφοί», μετακόμισαν στην Σκήτη τού Προφήτου Ηλία. Οι ακολουθίες γίνονταν σέ δύο γλώσσες, τήν Σλαβονική και τήν Ρουμανική, ως εργόχειρο είχαν τό να κατασκευάζουν κουτάλια, τά οποία πωλούσαν, ώστε και αυτοί να έχουν τά απαραίτητα, αλλά και να φιλοξενούν αδελφούς. Γράφει ο Μητροφάνης: «Εργαζόταν δέ ο πατέρας μας στό εργόχειρο, κάνοντας διπλά από τούς αδελφούς, τήν νύκτα δέ αντέγραφε βιβλία. Όλη του η ζωή περνούσε σέ νυκτερινή αγρυπνία, μή

μπορώντας νά κοιμηθεί περισσότερο από τρεις ώρες». Η φήμη του είχε εξαπλωθή σέ όλο τό Άγιον Όρος καί πολλοί έρχονταν γιά νά εξομολογηθούν, ακόμη καί ο Πατριάρχης Σεραφείμ, πού τότε διέμενε στήν Μονή Παντοκράτορος.

Γιά ένα μικρό διάστημα μέ μερικούς μοναχούς μετέβη στήν Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας, αλλά επειδή τό Μοναστήρι ήταν χρωμένο γι' αυτό δέν μπορούσε νά μείνη περισσότερο εκεί. Πάντως, μέ τόν τρόπο τής ζωής του «φώτισε ολόκληρο τό Άγιον Όρος» καί «όλοι οι Αγιορείτες εθαύμασαν τή λάμψη αυτού τού φωτός».

Όταν, όμως, «έγινε πολυάριθμη η αδελφότητα στόν προφήτη Ηλία καί δέν χωρούσε πιά, τότε ο Θεός τόν πήρε από εκεί καί τόν έφερε σ' αυτή τήν ορθόδοξη χώρα, τή Μολδαβία». Τόν ακολούθησαν εξήντα έξι μοναχοί.

Ο όσιος Παΐσιος μέ τούς μοναχούς του εγκαταστάθηκε στήν Μονή Ντραγκομίρνα καί υποβλήθηκαν σέ πολλούς κόπους γιά νά τήν ανασυγκροτήσουν καί στήν οποία έβαλε τήν αγιορείτικη τάξη. Είχε ρυθμίσει τό τυπικό τού Κοινοβίου βάσει τών τυπικών καί τών συγγραφών τού Μ. Βασιλείου. «Στά κοινά διακονήματα έπρεπε νά τηρείται η σιωπή καί η ευχή στό στόμα». «Στά κελλιά έπρεπε νά γίνεται ανάγνωση τών έργων τών θεοφόρων Πατέρων μας, καί η νοερά προσευχή διά τού νοός στήν καρδιά νά τελείται εντέχνως καί ακριβώς, όπως καί η αναπνοή νά κρατιέται μέ φόβο Θεού, διότι αυτό είναι πηγή αγάπης πρός τόν Θεό καί τόν πλησίον, όπως καί πηγή όλων τών αρετών». Κάθε βράδυ γινόταν εξομολόγηση λογισμών, γιατί «αυτό αποτελεί τό θεμέλιο τής σωτηρίας, τής ειρήνης, τής ησυχίας καί τής αγάπης». Στήν Μονή αυτή ησκούντο πάνω από διακόσιοι μοναχοί.

Τούς παιδαγωγούσε ως πατέρας καί ως διδάσκαλος τής νοεράς προσευχής. Τούς δίδασκε ανελλιπώς, κατά τίς νηστείες, αλλά καί άλλες ημέρες. «Καθημερινώς, εκτός Κυριακής καί εορτών, συνάγονταν οι αδελφοί τό βράδυ στήν τράπεζα, άναβαν τά κεριά, καί ερχόταν ο μακαριστός πατέρας μας, καθόταν στή συνηθισμένη θέση του, άνοιγε ένα πατερικό βιβλίο, είτε τού αγίου Βασιλείου τού Μεγάλου τό Νηστευτικόν, είτε τού Ιωάννου τής Κλίμακος, είτε τού αγίου Δωροθέου, ή τού αγίου Θεοδώρου τού Στουδίτου». Στήν συνέχεια ερμήνευε τά χωρία πού διάβαζε μέσα από τήν δική του πνευματική πείρα.

Στήν Ιερά Μονή Ντραγκομίρνα παρέμειναν δώδεκα χρόνια (1763-1775), όπου και λόγω τού επισυμβάντος Ρωσοτουρκικού πολέμου, εξυπηρέτησαν και διακόνησαν μεγάλο πλήθος ανθρώπων πού συγκεντρώθηκαν στό Μοναστήρι. Στό τυπικό τής Μονής πού εκδόθηκε ο όσιος Παΐσιος τό 1763 «προέβλεπε ότι ο ηγούμενος τής μονής έπρεπε νά γνωρίζει τρεις γλώσσες, τήν ελληνική, τή σλαβική και τή ρουμανική».

Όμως, όταν εγκαταστάθηκαν στό Μοναστήρι οι Γερμανοί (οι Αυστριακοί) και ο όσιος κατάλαβε ότι δέν μπορούσε «νά ζήσει κάτω από τούς παπικούς» μετακινήθηκαν μέ μεγάλη θλίψη και πόνο σέ άλλη Μονή σταδιακά, δηλαδή στήν Μονή τού Σέκου.

Ο Μητροφάνης γράφει για τήν μετακίνηση τής αδελφότητος από τήν Μονή τής Ντραγκομίρνα: «Διωχθήκαμε από τούς Γερμανούς και μόνοι μας απομακρυνθήκαμε από τό μοναστήρι τής Ντραγκομίρνα, για νά μήν πάθουμε τίποτε στήν ορθόδοξη πίστη μας από τούς αρχαιρετικούς και τίς κοσμικές τους αρχές, όπως πραγματικά υπέφεραν από τούς αιρετικούς τά μοναστήρια και οι κοσμικές και οι πνευματικές αρχές πού έμειναν εκεί». Και αναλογιζόμενος τήν ζωή πού έζησαν σέ αυτό τό Μοναστήρι γράφει: «Ω Ντραγκομίρνα, Ντραγκομίρνα, γλυκύτητα και παρηγοριά τών ψυχών μας, θυμάμαι τή ζωή μας σέ σένα. Καλύτερα, όμως νά σιωπήσω για νά μήν γεμίσουν πίκρα οι καρδιές μας πού σέ έχασαν... Εσύ ήσουν για εμάς σάν παράδεισος ηδύτητας, εσύ ήσουν για εμάς σάν κήπος πού γρήγορα ριζώνει κοντά σέ νερά και τά άνθη του αναδίδουν διάφορες ευωδίες και καρπούς».

Έτσι, από τήν Ντραγκομίρνα μετακινήθηκαν τό 1775 στήν Μονή τού Σέκου, όπου κουράσθηκαν υπερβολικά για νά κατασκευάσουν κελλιά ώστε νά εγκατασταθή όλη η αδελφότητα. Τό μέρος ήταν ήσυχο και ερημικό. Η κατάσταση τής αδελφότητας, μετά από πολλούς αγώνες τριών ετών, έφθασε στό επίπεδο τής προηγούμενης Μονής και αυτό χαροποιούσε τόν όσιο Παΐσιο και δόξαζε τόν Θεό. Αλλά ο Πρίγκιπας Κωνσταντίνος Μουρούζης προέτρεψε και πίεσε τόν όσιο Παΐσιο νά εγκατασταθή στήν Μονή Νεάμτς. Ο όσιος δέν επιθυμούσε μία τέτοια μετακίνηση ύστερα από τόσες ταλαιπωρίες, αλλά τελικά υπέκυψε από υπακοή στήν επιθυμία τού Πρίγκιπα.

Τό έτος 1779 ένα τμήμα τής αδελφότητος μετακινήθηκε στήν Ιερά Μονή Νεάμτς. Νέοι αγώνες τόν περίμεναν εκεί για τήν ανασυγκρότηση τής Ιεράς Μονής, πράγμα πού δυσκόλευσε και στενοχώρησε τόν όσιο Παΐσιο.

Στήν Μονή αυτή ο όσιος Παΐσιος κατασκεύασε Νοσοκομείο και Ξενώνα για τούς γέροντες, τούς χωλούς και τυφλούς πού έρχονταν και τόν παρακαλούσαν νά τούς

δεχθή και νά τούς ελεήση. Εδώ ο αριθμός τών μοναχών, μαζί μέ αυτούς πού ήταν στίς Σκήτες, έφθασε στους τριακόσιους. Πάντως, πρός τό τέλος τής ζωής τού οσίου Παΐσιου στήν Μονή Νεάμτς είχαν συγκεντρωθή κοντά του περίπου 700 μοναχοί. Στήν βιογραφία τού οσίου Νικοδήμου τού αγιορείτου, όπως θά δούμε πιό κάτω, γράφεται ότι οι μοναχοί πού ήταν κάτω από τήν πνευματική καθοδήγηση τού οσίου Παΐσιου υπερέβαιναν τόν αριθμό τών χιλίων. Πληροφορίες αναφέρουν ότι στήν Μονή Νεάμτς «ζούσαν μοναχοί δέκα συνολικώς εθνοτήτων, δηλαδή Μολδαβοί, Σέρβοι, Βούλγαροι, Ούγγροι, Έλληνες, Εβραίοι, Αρμένιοι, Τούρκοι, Ρώσοι και Ουκρανοί». Στήν Μονή αυτή κοιμήθηκε ο Όσιος τό 1794.

Ο όσιος Παΐσιος βρήκε τόν δρόμο τού ησυχασμού και τής νοεράς προσευχής, οπότε η καρδιά του γέμισε από τήν Χάρη τού Θεού, και στήν συνέχεια ξεχύλισε αυτή η ζωή στήν διδασκαλία πρός τούς μοναχούς πού έτρεχαν από παντού για νά ακούσουν τήν θεία σοφία πού έβγαине από τό στόμα του, κυρίως, όμως από τήν καρδιά του.

4. Η βίωση τού ησυχαστικού μοναχισμού.

Η ανάγνωση και η μετάφραση τών νηπτικών ησυχαστικών βιβλίων ανταποκρινόταν στήν αναζήτηση τού οσίου Παΐσιου από τήν μικρή του ηλικία, αλλά συγχρόνως, άναβε ακόμη περισσότερο τόν πόθο του για τήν ησυχαστική- νηπτική ζωή.

Ο βιογράφος και μαθητής του Ιερομόναχος Μητροφάνης στό κείμενό του παρουσιάζει τήν πνευματικότητα τού οσίου Παΐσιου. Θά παραθέσω μερικές ενδεικτικές φράσεις του πού δείχνουν αυτήν τήν πραγματικότητα.

Από τήν νεότητά του ο όσιος Παΐσιος «υπήρξε σκεύος εκλογής τού Θεού και τέλειος τηρητής τών εντολών του. Γι' αυτό και ο λόγος του υπήρξε δυνατός και τέλειος, πλήρης Χάριτος, διεισδυτικός μέσα στήν ψυχή, τέτοιος πού νά ξεχωρίζει τό κακό από τό αγαθό, τό οποίο ξεριζώνει τά πάθη και καλλιεργεί τίς αρετές στίς ψυχές αυτών πού μέ πίστη ακούουν». «Η χάρη τού παναγίου Πνεύματος κατοίκησε μέσα του από τήν κοιλιά ακόμη τής μητέρας του» και αυτή η Χάρη αυξήθηκε αργότερα μέ τήν τήρηση τών εντολών τού Θεού.

Από μικρό παιδί ήταν σοφός. «Μολονότι δέ ήταν μικρό παιδί στήν ηλικία, ήταν γέρος στόν νού και τή σοφία. Υποτάσσοντας τήν οργή και τήν επιθυμία στή λογική, αποξένωσε τίς αισθήσεις του από όλα τά ωραία και ηδονικά τού κόσμου τούτου

καί τά θεωρούσε όλα σάν σήψη». «Κλείστηκε στό σπίτι του καί ζούσε στήν ησυχία, ωσάν νά ήταν στήν έρημο τού Σινά». Τόν έφλεξε από τήν μικρή του ηλικία «ζήλος ανείπωτος» νά αγαπήση τόν Κύριο καί νά εγκαταλείψη όλα τά τού κόσμου «ακόμη καί τή μητέρα του».

Ο όσιος Παΐσιος αγάπησε τήν νοερά ησυχία καί τήν νηπτική παράδοση τής Εκκλησίας καί επιδόθηκε μέ ζήλο στήν απόκτηση αυτής τής μεθόδου, διά τής οποίας ο άνθρωπος αποκτά τήν ενότητά του μέ τόν Θεό.

Τά φυσικά χαρίσματα πού είχε, αλλά καί οι καρποί τής ησυχίας καί τής προσευχής ήταν ευδιάκριτα. «Τήν οξύνοια καί τή μνήμη του, πού τή στερέωσε η Χάρη, κανείς δέν μπορεί νά τήν περιγράψει. Ήταν ταχύς στήν κατανόηση τών υψηλότερων δογματικών θεμάτων καί, άν τά διάβαζε μία φορά, τά αποθησαύριζε στή μνήμη του για πάντα». «Πράγματι ο θαυμαστός αυτός άνδρας, ο μακαριστός πατέρας μας, εξομοιώθηκε σέ όλα μέ τούς αρχαίους άγιους Πατέρες».

Ομοιάζε μέ τούς αρχαίους ερημίτες. «Άν τόν συγκρίνουμε μέ τούς άγιους ερημίτες, οι οποίοι ασκούσαν στήν κατ' ιδίαν ησυχία, τότε δέν θά εκπλαγούμε για τό πόσο ευφραϊνόταν μέ τήν προσευχή καί τήν ένωση μέ τόν Θεό». «Ο νούς του ήταν πάντοτε γαλήνιος» καί «φλεγόμενος από τήν αγάπη καί τήν ένωση μέ τόν Θεό», δέν άκουγε τίποτε ό,τι κι άν συνέβαινε έξω από τό κελλί του. Αγρυπνούσε στό κελλί του μέ νοερά προσευχή καί νήψη. «Όπως οι άγιοι ερημίτες όλη τή νύχτα παρέμεναν άγρυπνοι νήφοντας, έτσι καί αυτός σ' όλη του τή ζωή τή νύχτα αγρυπνούσε νήφοντας, μή υπολειπόμενος κατά τίποτε στήν άθληση από τούς θεοφόρους Πατέρες».

Ακόμη ομοιάζε μέ «τούς αρχαίους άγιους κοινοβιάτες Πατέρες» σέ πολλά σημεία. Μέσα του κατοικούσε τό Άγιον Πνεύμα καί από τά χείλη του «έρρεε η μελίρρυτη πηγή τών θείων διδαγμάτων, πού απάλυνε καί θεράπευε τίς ψυχές καί εξάλειφε τά πάθη. Υπήρχε σ' αυτόν θείος νούς, μέ τόν οποίο κατανοούσε σωστά τούς κανόνες τών αγίων Οικουμενικών Συνόδων καί τίς παραδόσεις τής Εκκλησίας...».

Ήταν «ακλόνητος στήν πίστη καί τήν ελπίδα στήν πρόνοια τού Θεού», είχε «φόβο Θεού μέ τόν οποίο τηρούσε τίς εντολές τού Θεού ως κόρη οφθαλμού», «μέσα του υπήρχε φλογερή αγάπη» πρός τόν Χριστό καί «γεμάτος φλόγα, ξεχύθηκε αδιακρίτως πρός τούς πάντες, αγαπώντας, εμψυχώνοντας, διδάσκοντας τούς πάντες, συμπάσχοντας μέ όλους, ασπαζόμενος μέ τήν ψυχή του τά πνευματικά του τέκνα, αλλά καί κάθε άνθρωπο πού ερχόταν πρός αυτόν». «Είχε ειρήνη πάντοτε μέ όλους, ποτέ δέν εχθρεύθηκε καί δέν πίκρανε κανέναν», ήταν σέ μεγάλο βαθμό

ταπεινός, εγκρατής. «Ενώ η ακακία καί η απλότητα μέσα του ήταν παιδική, ο νούς του ήταν θεϊός καί όχι παιδικός». Τό πρόσωπό του ήταν «αγγελόμορφο».

Ο Μητροφάνης, πού έζησε τόν όσιο Παΐσιο από κοντά, περιγράφει καί τήν όλη παρουσία του, αφού καί αυτό τό σώμα του είχε μεταμορφωθή από τήν Χάρη τού Θεού πού κατοικούσε μέσα του.

«Τό πρόσωπό του ήταν φωτεινό όπως ενός αγγέλου τού Θεού, τό βλέμμα του ήρεμο, ο λόγος του ταπεινός καί ξένος πρός τήν προπέτεια, χαιρετούσε όλους μέ αγάπη, απαντούσε μέ προσήνεια• ήταν γεμάτος καλοσύνη, ήταν πρόθυμος στήν ελεημοσύνη, έφερνε όλους κοντά του σαν τόν μαγνήτη πού από τή φύση του τραβάει τό σίδερο. Είχε βάθος ταπεινοφροσύνης καί πραότητας, μακροθυμία σέ όλα. Ο μέγας αυτός άνθρωπος ήταν ολόκληρος ένθεος καί έμπλεως χάριτος. Ο νούς του ήταν πάντοτε ενωμένος μέ τόν Θεό καί μάρτυρας αυτού ήταν τά δάκρυα. Όταν μιλούσε περί Θεολογίας, τότε η καρδιά του παλλόταν από αγάπη, τό πρόσωπό του έλαμπε από χαρά, τά μάτια του δάκρυζαν, επιβεβαιώνοντας τήν αλήθεια. Όταν στεκόμασταν μπροστά του, τά μάτια μας δέν κουράζονταν νά τόν θεωρούν αλλά ήθελαν αχόρταγα νά τόν βλέπουν, η ακοή μας από τήν ομιλία του ούτε κουραζόταν, ούτε καί ένιωθε ανία, διότι από τή χαρά στήν καρδιά μας, όπως τό είπα, ξεχνιόμασταν εντελώς».

Ο βιογράφος του περιγράφει καί μερικά θαυμαστά γεγονότα πού έζησε βλέποντας τόν όσιο Παΐσιο.

Μιά φορά μπήκε μέσα στό κελλί του, τού μίλησε, αλλά εκείνος ήταν εξαπλωμένος καί ακίνητος, δέν άκουσε. Καί τότε, όπως διηγείται ο Μητροφάνης, «εγώ παραμένοντας όρθιος τόν κοίταξα καί είδα τό πρόσωπό του σαν νά ήταν πυρωμένο». Επειδή, όμως, αυτός από τήν φύση του «ήταν λευκός καί χλωμός στό πρόσωπο, κατάλαβα ότι η φλόγα τής καρδιάς του, από τήν αγάπη τής προσευχής, διαπέρασε καί τό πρόσωπό του».

Κάποια άλλη φορά είδε τό πρόσωπό του νά λάμψη. «Ο ίδιος δέ από τήν πνευματική χαρά μιλούσε χαμογελώντας μέ ανείπωτη αγάπη, βγάζοντας από μέσα του λόγους πνευματικούς, ήταν δέ σαν νά ενστάλαζε στίς ψυχές μας χαρά».

Ο όσιος Παΐσιος είχε «καί τό χάρισμα τής προοράσεως καί ό,τι προέβλεψε συνέβη», αλλά καί, ενώ βρισκόταν στό κελλί του, γνώριζε τίς διαθέσεις όλων τών αδελφών τής Μονής. Δέν τού έλειπαν δέ καί τά θαύματα. «Ο δέ μακαριστός πατέρας μας έκανε πολλά θαύματα, αλλά, επειδή γι' αυτό τό θέμα ούτε νά ακούσει δέν ήθελε καί όλα τά απέδιδε στήν τιμιότατη Θεοτόκο, γι' αυτό κι εγώ θά σταματήσω ώστε νά μήν τού εναντιωθώ, μολονότι γνωρίζω γιά πολλά θαύματα

καί πρίν από τόν θάνατό του καί μετά από αυτόν».

Μιά τέτοια προσωπικότητα πού διέθετε πολλά πνευματικά χαρίσματα, τήν ησυχία καί τήν νοερά προσευχή, αλλά καί διδασκαλία, συγκέντρωνε πολλούς μοναχούς κοντά του καί μέ αυτόν τόν τρόπο ανακαίνισε τόν μοναχισμό τής εποχής του, μεταφέροντας σέ αυτόν τήν νηπτική παράδοση τών Πατέρων τής Εκκλησίας.

Οι περισσότεροι μοναχοί στήν εποχή του, εκτός από τίς φωτεινές εξαιρέσεις πού καί ο ίδιος γνώρισε στά σπήλαια τής Λαύρας τού Κιέβου καί αλλού, είχαν αλλοιωθή τόσο, ώστε διατηρούσαν μόνον τήν εξωτερική μορφή τού μοναχισμού. «Δέν γνώριζαν τί είναι μοναχισμός καί τί είναι τό μυστήριο τής υπακοής καί πόση ωφέλεια προσφέρει στόν υποτακτικό πού προσέρχεται μέ επίγνωση, τί δέ είναι η εργασία, η θέα καί η νοερά προσευχή, αυτή πού τελείται στόν νού διά τής καρδιάς. Ο ίδιος αυτά τά διδάχθηκε από τόν Θεό καί από τήν διδασκαλία τών αγίων Πατέρων, μέσα από τή μελέτη καί τή μετάφραση τών έργων τους».

5. Τό οσιακό τέλος του

Τό τέλος ενός τέτοιου αγίου ήταν αντάξιο τής ζωής του. Σέ όλη του τήν ζωή ζούσε μέ ησυχία καί νοερά προσευχή, καί έτσι έπρεπε νά τελειώση τόν βίο του καί νά περάση στήν αιωνιότητα.

Κατά τήν μαρτυρία τού βιογράφου του Μητροφάνη «πολλές ημέρες νωρίτερα έλαβε ειδοποίηση από τόν Κύριο περί τού θανάτου του, διότι σταμάτησε πιά τή μετάφραση τών πατερικών έργων». Τόν επισκέφθηκε στό κελλί του καί τόν είδε «εξαιρετικά χαρούμενο». Τού έθεσε «τέσσερα δύσκολα θεολογικά ερωτήματα» καί εκείνος τού έδωσε καλές εξηγήσεις. Όταν αποχώρησε από τό κελλί του, τότε ο αδελφός πού τόν υπηρετούσε «κλείδωσε τήν πόρτα καί δέν επέτρεψε σέ κανέναν νά μπει μέσα. Τήν επομένη ημέρα αρρώστησε. Τότε δέν επέτρεψε σέ κανέναν νά κτυπήσει τήν πόρτα, γιά νά μήν επιδεινωθεί η κατάσταση του».

Υπέφερε τρείς ημέρες καί τήν Κυριακή πού αισθάνθηκε καλύτερα πήγε στήν θεία Λειτουργία. Πολύ δύσκολα επέστρεψε στό κελλί του. «Από τότε η αρρώστια του επιδεινώθηκε καί σέ κανέναν δέν επέτρεπαν νά τόν επεσκεφθεί, επιθυμώντας νά τελειώσει ο μακαριστός μέσα σέ ησυχία».

«Όταν έφθανε τό τέλος κοινώνησε τών αχράντων μυστηρίων, καί αφού κάλεσε δύο πνευματικούς, διά τών οποίων μετέφερε σ' όλους τούς αδελφούς ευλογία καί ειρήνη, αποδήμησε σάν νά κοιμήθηκε καί παρέδωσε τήν ψυχή του στά χέρια τού Θεού, αφήνοντας τήν αδελφότητα, σύμφωνα μέ τήν κρίση τής κοινής σύναξης, νά εκλέξει Γέροντα καί ποιμένα».

Όταν έγινε γνωστή η εκδημία τού οσίου Παΐσιου «συνάχθηκε πλήθος μοναχών καί εγγάμων ιερέων καί απλών ανθρώπων, καί έγινε κοινός θρήνος όλων, καί ημών καί εκείνων, τόν ενταφιάσαμε δέ μέ τιμές μέσα στόν ναό».

Εκοιμήθη τήν 15η Νοεμβρίου τού έτους 1794. Οσιακή ζωή, οσιακή καί η κοίμηση. Ζωή ησυχαστική, κοίμηση καί εκδημία πρός τόν Κύριο ησυχαστική.

6. Η φιλοκαλική κίνηση στόν ορθόδοξο χώρο

Ο όσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι, χωρίς νά τό επιδιώξη, συνδέθηκε μέ ένα γεγονός μεγάλης σημασίας πού παρατηρήθηκε τόν 18ο αιώνα στόν ορθόδοξο χώρο καί αυτό λέγεται φιλοκαλική αναγέννηση πού έπαιξε σημαντικό ρόλο στήν αναβίωση τής Ορθοδόξου Παραδόσεως καί ανέδειξε νέους αγίους Πατέρες καί Νεομάρτυρες.

Είναι γνωστόν ότι στην Ευρώπη τόν 18ο αιώνα αναπτύχθηκε ένα ιδεολογικό ρεύμα πού ονομάσθηκε Διαφωτισμός, ο οποίος αποδεσμεύθηκε από τό κομοσμοείδωλο τού δυτικού Χριστιανισμού. Τέτοιους ρεύματα επηρέασαν πολλοί Έλληνες φιλοσόφους καί συγγραφείς. Τέτοιους μετέφεραν στην Ελλάδα ο Αδαμάντιος Κοραής, ο οποίος ενδιαφερόταν για τήν μετρίότερη μορφή τών αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων

καί συγγραφέων.

Αυτήν την περίοδο στον ελληνικό χώρο εμφανίσθηκαν οι λεγόμενοι Κολλυβάδες ή Φιλοκαλικοί Πατέρες, όπως ο άγιος Μακάριος ο Νοταράς, ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, ο όσιος Αθανάσιος Πάριος κ. ά., οι οποίοι κινήθηκαν σε αντίθετη κατεύθυνση από αυτήν πού εκινούντο οι Διαφωτιστές, δηλαδή αναζητούσαν και δημοσίευαν κείμενα των Πατέρων τής Εκκλησίας και κυρίως κείμενα πού αναφέρονταν στην ορθόδοξη ησυχία, η οποία είναι η μόνη μέθοδος Θεογνωσίας.

Ο άγιος Μακάριος, πρώην Κορίνθου, Νοταράς (1731-1805) εργάσθηκε πολύ για τήν εύρεση καί συγκρότηση τών συγγραμμάτων τών νηπτικών Πατέρων τής Εκκλησίας καί έδωσε σέ αυτά τόν τίτλο Φιλοκαλία τών ιερών νηπτικών. Ο όσιος Παΐσιος αναφέρεται σέ αυτόν τόν μεγάλο ησυχαστή Επίσκοπο πού πήγε στό Άγιον Όρος για

τήν ανεύρεση καί συλλογή αυτών τών νηπτικών κειμένων. Κάνει εντύπωση πού μεταξύ τών άλλων ο όσιος Παΐσιος γράφει: «Όταν ήρθε στό Άγιον Όρος». Γνωρίζουμε, όμως, ότι ο άγιος Μακάριος ήταν στό Άγιον Όρος τό 1775, ενώ ο όσιος Παΐσιος είχε φύγει από τό Άγιον Όρος τό 1763. Έτσι, αυτό τό «ήρθε» τού οσίου Παΐσιου δείχνει ότι αισθανόταν καί ενεργούσε ως αγιορείτης, καίτοι εκείνο τόν καιρό ζούσε στην Μολδαβία.

Πάντως, ο όσιος Παΐσιος αναφέρεται μέ πολύ ωραία λόγια για τόν άγιο Μακάριο, Επίσκοπο πρώην Κορίνθου, αφού είχαν την ίδια επιθυμία καί την ίδια αναζήτηση. Γράφει:

«Ο Πανιερώτατος κύρ Μακάριος, πρώην Μητροπολίτης Κορίνθου, από τή νεανική του ακόμη ηλικία, Θεού συνεργούντος, είχε τόση απερίγραπτη αγάπη για τά πατερικά συγγράμματα, τά αναφερόμενα στή νήψη, καί τήν προσοχή τού νοός, τήν ησυχία καί τή νοερά προσευχή, ήτοι τή διά τού νοός τελουμένη στην καρδιά τών εργαζόμενων αυτήν, ώστε όλη του τή ζωή νά τήν αφιερώσει στην αναζήτησή τους καί μέ τό φίλεργο χέρι του, ως εμπειρότατος στή θύραθεν παιδεία καί χωρίς φειδώ σέ έξοδα, παράγγειλε τήν αντιγραφή τους».

Στήν συνέχεια αφηγείται πώς ο Επίσκοπος Μακάριος ερεύνησε όλες τίς Βιβλιοθήκες τών Ιερών Μονών τού Αγίου Όρους, πώς ανακάλυψε αυτόν τόν «ανεκτίμητο θησαυρό» στην Μονή Βατοπεδίου, «δηλαδή βιβλίο περί ενώσεως τού νοός μετά τού Θεού, συλλογή από όλους τούς αγίους, πού είχε γίνει σέ αρχαίους χρόνους από μεγάλους ζηλωτές», όπως καί άλλα συγγράμματα πού ήταν άγνωστα μέχρι τότε. Ο Επίσκοπος Μακάριος τά αντέγραψε, μέ τήν βοήθεια εμπείρων αντιγραφέων, τά διάβασε μέ επιμέλεια από τό πρωτότυπο καί τά διόρθωσε εγκύρως. Έγραψε δέ καί σύντομη βιογραφία τών αγίων πού τά συνέταξαν. «Τότε ανεχώρησε από τό Άγιον Όρος μέ ανείπωτη χαρά, σάν νά είχε βρεί στή γή ουράνιο θησαυρό καί, αφού ήρθε στην ένδοξη μικρασιατική πόλη Σμύρνη, τά απέστειλε στην Βενετία μέ πολλά χρήματα, τά οποία συνέλεξε από ελεημοσύνες Χριστιανών», για τήν έκδοσή τους. Ο όσιος Παΐσιος επαινεί τόν άγιο Μακάριο για τό σημαντικό αυτό έργο πού επιτέλεσε, διότι κατάλαβε τήν αξία αυτών τών συγγραμμάτων «καί σχεδόν ολόκληρη τή ζωή του τήν εξάντλησε στην εντατική αναζήτηση αυτών τών συγγραμμάτων παντού, προπάντων όμως στό Άγιον Όρος Άθω». Μάλιστα αυτά τά συγγράμματα, όπως γράφει, είναι για τούς αθλητές τού μοναχικού βίου στόν αγώνα μέ τά άόρατα πνεύματα «πιό απαραίτητα καί από τήν ίδια τήν αναπνοή».

Καί ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης (1749-1809) βοήθησε στην έκδοση τής Φιλοκαλίας ύστερα από παρότρυνση τού αγίου Μακαρίου, πρώην Κορίνθου όταν

επισκέφθηκε τό 1777 τό Άγιο Όρος καί τόν συνάντησε. Ο ιερομόναχος Ευθύμιος, ο παραδελφός τού αγίου Νικοδήμου τού Αγιορείτου, αναφέρεται στήν περίπτωση αυτή:

«Εις δέ τού 1777 ήλθεν ο άγιος Κορίνθου Μακάριος καί μετά τήν προσκύνησιν τών ιερών Μαναστηρίων ήλθεν εις ταίς Καραίς καί εφιλοξενήθη εις τόν «Άγιον Αντώνιον» από ένα συντοπίτην του Γερο-Δαβίδ. Καί όντας αυτού έκραξε καί τόν Νικόδημον καί τόν επαρακάλεσεν νά θεωρήση τήν «Φιλοκαλίαν». Καί μέ τούτον τόν τρόπον άρχισεν ο ευλογημένος-μα τί άρχισεν; απορώ, δέν ηξεύρω τί νά ειπώ• νά ειπώ πνευματικούς αγώνας ή υπερβολικούς κόπους τού νοός καί τής σαρκός του; όχι μόνον αυτά είναι, οπού είπα, αλλά καί άλλα, οπού δέν φθάνει ο νούς μου νά τά στοχασθή-άρχισε λέγω από τήν «Φιλοκαλίαν». Καί αυτού βλέπομεν τό ωραιότατον Προοίμιον, τούς εν συνόψει μελισταγείς βίους τών θεσπεσίων Πατέρων».

Ο αυθεντικός, όμως, αυτός βιογράφος τού αγίου Νικοδήμου τού Αγιορείτου μάς δίνει καί τήν σημαντική μαρτυρία, ότι ο άγιος Νικόδημος είχε ακούσει γιά τόν όσιο Παΐσιο Βελιτσκόφσκι καί θέλησε νά τόν επισκεφθή.

«Καί εκεί όντας (στήν Μονή Διονυσίου) ήκουσε τήν καλήν φήμην τού κοινοβιάρχου Παΐσιου Ρώσου, όπου ήτον εις τήν Μπογδανίαν (Μολδαβία) καί είχε υπέρ τούς χιλίους αδελφούς εις τήν επίσκεψίν του, καί ότι εδίδασκεν τήν νοεράν προσευχήν. Καί αγαπώντας καί αυτός αυτήν τήν θείαν εργασίαν εμβήκεν εις καράβιον, διά νά υπάγη εις αναζήτησιν τής φιλουμένης του θείας προσευχής. Καί αρμενίζοντας έξω από τόν Άθωνα τούς ηύρε φουρτούνα καί εκινδύνευσαν έως νά φθάσουν τόν λιμένα τής Παναγίας εις τήν Θάσον. Καί εκεί ευγαίνοντας άλλαξε τούς σκοπούς του από τήν φουρτούναν κατά τό φαινόμενον, τή δέ αληθεία νεύσις Θεού τόν εγύρισε, διά νά επιχειρισθή τό μέγα τούτο καλόν εις τήν Εκκλησίαν τού Χριστού». Προφανώς κάνει λόγο γιά τήν επιμέλεια εκδόσεως διαφόρων Πατερικών κειμένων.

Εδώ προξενεί ιδιαίτερη εντύπωση η επικοινωνία μεταξύ αυτών των τριών μεγάλων μορφών της εποχής εκείνης, ήτοι του οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι, του αγίου Μακαρίου, επισκόπου πρώην Κορίνθου, και του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου. Αγαπούσαν και οι τρεις την ησυχαστική παράδοση και ζωή, την θεωρούσαν ως την ουσία της ορθόδοξης εκκλησιαστικής ζωής, αγωνίσθηκαν για να εντοπίσουν και να ανακαλύψουν τα νηπτικά συγγράμματα των ησυχαστών Πατέρων και έκαναν τα πάντα για να τα εκδώσουν και να τα διαδώσουν. Κυρίως, αγάπησαν την νοερά ησυχία και την νοερά-καρδιακή προσευχή, και κατάλαβαν την αξία τους για την ένωση του νου του ανθρώπου με τον Θεό. Και αυτό είναι εκείνο που τους κατέστησε αγίους στην συνείδηση του λαού και την ζωή της Εκκλησίας.

Ο όσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι γράφει και για την προσφορά της ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ρωσική Εκκλησία:

«Μέ την ανέκφραστη του Θεού φιλανθρωπία, κατά τους εσχάτους καιρούς, η πάσης Ρωσίας Εκκλησία μας αξιώθηκε να λάβη την αγία ορθόδοξη πίστη και τό ορθόδοξο βάπτισμα από την Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία. Μέ την αγία πίστη έλαβε και την Αγία Γραφή και όλα τα ιερά βιβλία, τα εκκλησιαστικά και των αγίων διδασκάλων και τα πατερικά, τα μεταφρασμένα από τα Ελληνογραικικά. Αυτά είναι οι πηγές των σλαβικών βιβλίων, διότι αλλιώς δέν θά προέκυπταν σλάβικα βιβλία».

Έτσι, οι φιλοκαλικοί Πατέρες άγιος Μακάριος Νοταράς, άγιος Νικόδημος ο αγιορείτης κ.ά. συνετέλεσαν στην αναγέννηση του ησυχαστικού μοναχισμού και της ησυχαστικής παραδόσεως, η οποία αντιστάθηκε στο ρεύμα του Διαφωτισμού, που επιδίωκε την επαναφορά του νέου ελληνισμού στην αρχαία Ελλάδα, περιφρονώντας όλη την ενδιάμεση βυζαντινή-ρωμαϊκή-πατερική περίοδο. Κατά τον ίδιο τρόπο και ο όσιος Παΐσιος Βελιτσκόφσκι αντιστάθηκε με θετικό τρόπο σε όλο τό διαφωτιστικό ρεύμα που είχε εισχωρήσει στην Ρωσία και την γύρω περιοχή, όπως, άλλωστε και ο ίδιος τό είχε συναντήσει στην Εκκλησιαστική Σχολή του Κιέβου, ως ιεροσπουδαστής.

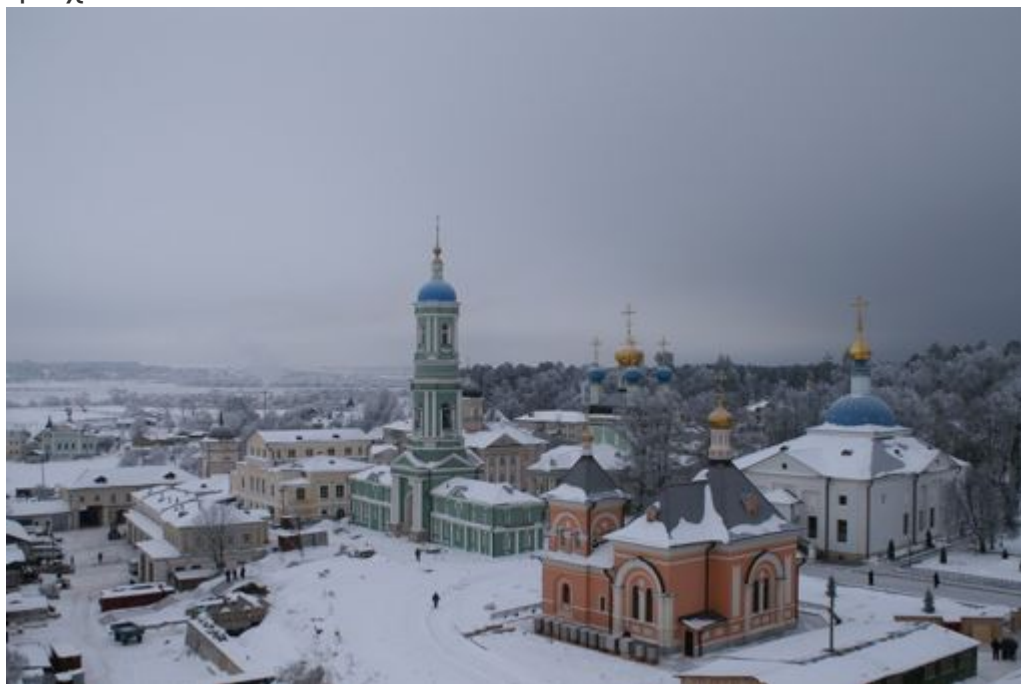
Ο Ομότιμος Καθηγητής Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος στην μελέτη του με τίτλο «Ο Παΐσιος Βελιτσκόφσκι και η ασκητικοφιλογολογική Σχολή του», ύστερα από έρευνα των πηγών, μάς δίνει σημαντικές πληροφορίες για την έκδοση της «Φιλοκαλίας» στην ελληνική γλώσσα και την μετάφρασή της στην σλαβονική και, βεβαίως, συσχετίζει τις παράλληλες προσπάθειες του οσίου Παΐσιου και του αγίου Μακαρίου Νοταρά Επισκόπου Κορίνθου.

Ήδη ο όσιος Παΐσιος για να καλύψη την απουσία πνευματικού οδηγού και προκειμένου να καθοδηγήσει την αδελφότητά του ενδιαφέρθηκε για την εύρεση,

μελέτη και μετάφραση νηπτικών κειμένων των ησυχαστών Πατέρων. Έχει εντοπισθή προηγουμένως αυτή η προσπάθειά του.

Όταν είχε αναχωρήσει από τό Άγιον Όρος και βρισκόταν στην Μολδαβία πληροφορήθηκε τήν παράλληλη κίνηση τού αγίου Μακαρίου Νοταρά για τήν εύρεση και συγκέντρωση των κειμένων των νηπτικών Πατέρων. Οι πληροφορίες μεταφέρονται σέ αυτόν από τόν μαθητή του μοναχό Γρηγόριο, ο οποίος βρισκόταν πλησίον τού αγίου Μακαρίου. Όταν η ελληνική έκδοση τής Φιλοκαλίας εξεδόθη τό 1782, τότε ο όσιος Παΐσιος έλαβε αντίτυπο αυτής τής εκδόσεως και τότε τόσο ο ίδιος όσο και οι μοναχοί του αναθεώρησαν τήν μετάφραση πολλών κειμένων τους. Αφού ολοκληρώθηκε η μετάφραση των πατερικών κειμένων, στην συνέχεια τυπώθηκε η σλαβονική Φιλοκαλία στό Συνοδικό Τυπογραφείο τής Μόσχας τό 1793, ήτοι ένδεκα χρόνια μετά τήν έκδοση τής ελληνικής Φιλοκαλίας. Όμως, η σλαβονική Φιλοκαλία περιλάμβανε τά συγγράμματα 24 επί συνόλου 36 συγγραφέων τής ελληνικής εκδόσεως. Αργότερα η σλαβονική Φιλοκαλία μεταφράσθηκε στην ρουμανική και τήν ρωσική γλώσσα.

Ο ίδιος Καθηγητής σέ ιδιαίτερο κεφάλαιο μέ τίτλο «Η Μονή Όπτια κληρονόμος τού πνεύματος τής Σχολής τού Παΐσιου Βελιτσκόφσι» καταγράφει τό πώς οι Ρώσοι μοναχοί, μαθητές τού οσίου Παΐσιου, τό 1779, μετά τήν Συνθήκη τού Κιουτσούκ Καναϊρτζί καί αργότερα μετά τήν κοίμηση τού οσίου Παΐσιου, επαναπατρίσθηκαν στήν Ρωσία καί μετέφεραν τό ησυχαστικό πνεύμα τού οσίου Παΐσιου. Μετέφεραν καί τήν προφορική παράδοση, αλλά καί χειρόγραφα μεταφράσεων ασκητικών έργων πού είχαν γίνει από τήν Σχολή τής Ιεράς Μονής Νεάμτς. Οι μαθητές αυτοί τού οσίου Παΐσιου κατέλαβαν διάφορες θέσεις στά Ρωσικά Μοναστήρια, έγιναν Ηγούμενοι καί Πνευματικοί Πατέρες καί αυτό βοήθησε στήν ανάπτυξη τού ησυχαστικού μοναχισμού.

Έχει υπολογισθή ότι 103 Μονές τής Ρωσίας είχαν επηρεασθή από τό πνεύμα τού ησυχαστικού μοναχισμού, όπως τό εξέφραζε ο όσιος Παΐσιος. Όμως η Μονή Όπτια ήταν εκείνη πού αποδείχθηκε η κατ' εξοχήν «κληρονόμος» τής μεγάλης ασκητικής παραδόσεως τής Σχολής τού Παΐσιου Βελιτσκόφσκι. Η Ιερά Μονή Όπτια απέκτησε μεγάλη δόξα κατά τίς ημέρες τού Ιερομονάχου Μακαρίου (1788-1860). Επί τών ημερών του η Ιερά Μονή ανέλαβε τήν έκδοση ασκητικών συγγραμμάτων «τά οποία εκληροδότησεν εις τήν Ρωσίαν η σχολή τού Παΐσιου».

Η περίοδος αυτή στήν Ρωσία ήταν πολύ σημαντική γιατί μεταφέρονταν από τήν Δύση η λογικοκρατία καί η γερμανική φιλοσοφία πού επηρέασαν πολλούς διανοουμένους. Ήταν επόμενο ότι παράλληλα πρός τόν δυτικό γερμανικό διαφωτισμό αναπτυσσόταν καί η ησυχαστική παράδοση τής Εκκλησίας, όπως τήν εξέφραζε ο όσιος Παΐσιος. Έτσι αναπτύχθηκαν δύο ρεύματα στήν ρωσική κοινωνία, ήτοι τό ρεύμα τού δυτικού διαφωτισμού καί τό ρεύμα τού ησυχασμού από τούς

σλαβόφιλους, όπως άλλωστε τό συναντούμε έκδηλα στό έργο τού Ντοστογιέφσκι «Αδελφοί Καραμάζοφ».

Στό μυθιστόρημα αυτό ο Ντοστογιέφσκι παρουσιάζει τά ρεύματα τά οποία επικρατούσαν στην Ρωσία τήν εποχή του. Τά τρία παιδιά τού Θεοδώρου Καραμάζοφ, ήτοι ο Μίτια-Ντημίτρι, ο Ιβάν και ο Αλεξέϊ-Αλιόσια εκφράζουν τά τρία ρεύματα τής ρωσικής κοινωνίας. Ο Μίτια εκπροσωπεί τήν παλιά πρωτόγονη αισθησιακή και διονυσιακή Ρωσία. Ο Ιβάν εκπροσωπεί τήν ρωσική διανόηση, πού είχε επηρεασθή από τόν δυτικό διαφωτισμό και ο ίδιος ήταν διανοούμενος, αγνωστικιστής και εκπρόσωπος τών στοχαστών. Καί ο Αλιόσια εκπροσωπεί τόν διανοητικό κόσμο πού είχε επηρεασθή από τήν ορθόδοξη πνευματικότητα και εκφράζει τόν τρόπο σκέψεως τών σλαβοφίλων. Ο δέ Στάρετς Ζωσιμάς, όπως τόν παρουσιάζει ο Ντοστογιέφσκι, εκφράζει τόν Μακάριο και τόν Αμβρόσιο τής Μονής Όπτινα και όλη τήν παράδοσή της.

Πάντως, οι 103 ρωσικές Μονές, ιδίως δέ η Μονή Όπτινα υπήρξαν κέντρα μελέτης τής Φιλοκαλίας και τών πατερικών κειμένων. Μάλιστα δέ η Μονή Όπτινα επηρέασε πάρα πολύ τήν ρωσική κοινωνία και τόν διανοητικό κόσμο, αφού εκτός από τόν λαό σύχναζαν στην Ιερά Μονή θεολόγοι, φιλόσοφοι, λογοτέχνες, συγγραφείς, όπως ο Αλεξέϊ Χομιακώφ, ο Νικολάϊ Γκόγκολ, ο Λέον Τολστόϊ κ.ά.

Έτσι από τήν παράδοση πού δημιούργησε ο εκπληκτικός όσιος Παΐσιος επηρεάσθηκαν μοναχοί μέχρι και τόν άγιο Σεραφείμ τού Σάρωφ, πού θεωρείται ως πνευματικός απόγονος τού οσίου Παΐσιου, και άλλοι θεολόγοι, λογοτέχνες και φιλόσοφοι.

Επίλογος

Η πορεία και η ζωή τού οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι (1722-1794) είναι θαυμαστή και εκπληκτική. Η μητέρα του ήθελε νά τόν οδηγήσει στόν γάμο και τήν ιερωσύνη, ώστε δι' αυτού τού τρόπου νά παραμείνει στήν ιστορία τό επίθετο τής οικογενείας. Καί αυτό γιατί η μητέρα του, όπως διηγείται ο όσιος Παΐσιος, έχασε τόν ιερέα σύζυγό της και παρέμεινε αυτός τό μοναχοπαίδι της, «η μόνη γιά τά γηρατειά φροντίδα γιά τό σπίτι και κατά Θεόν παρηγοριά». Όμως, ο όσιος Παΐσιος ακολούθησε άλλο δρόμο και τελικά έσωσε χιλιάδες ανθρώπους, αναδείχθηκε ένας νέος Μωϋσής στήν Μολδαβία, τήν Βλαχία, τήν Ρωσία και όλη τήν γύρω περιοχή, οπότε παρέμεινε λαμπρό τό επίθετό του στους αιώνες. Ακόμη δέ και η ίδια η μητέρα του, ύστερα από τήν πρώτη θλίψη της, έγινε μοναχή και εκοιμήθη ως μοναχή.

Ο ίδιος μετέφερε στό Άγιον Όρος τόν ζήλο του γιά τήν ησυχαστική ζωή, αλλά ωφελήθηκε από τήν ησυχαστική παράδοση πού προϋπήρχε σέ αυτό, καίτοι από πολλούς ήταν ξεχασμένα, αλλά διαφυλασσόταν και στίς βιβλιοθήκες και σέ μεμονωμένους ασκητές. Αυτό δείχνει ότι η πατερική διδασκαλία είναι η ίδια διά μέσου τών αιώνων, είναι ουσιαστικά η θεολογία τών Προφητών, τών Αποστόλων και τών Πατέρων, και δέν μπορεί νά υπερβή αυτήν τήν ορθόδοξη θεολογία, ούτε η σχολαστική θεολογία, ούτε η λεγομένη νεοπατερική-ρωσική θεολογία.

Ο Καθηγητής Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιός γράφει εύστοχα στόν πρόλογο τού βιβλίου:

«Η μελέτη τής αναβίωσης τής ησυχαστικής πνευματικότητας στόν ορθόδοξο κόσμο κατά τόν 18ο αιώνα αναποφεύκτως οδηγεί στό πρόσωπο τού μεγάλου ασκητή και κοινοβιάρχη, οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι, ο οποίος επανεισήγαγε τόν σλαβικό και ρουμανικό κόσμο στόν χώρο τής πνευματικής ζωής αυτής τής μορφής. Ο όσιος Παΐσιος υπήρξε αυτός πού συνετέλεσε στήν αναβίωση τού κοινοβιακού βίου στόν ρουμανικό μοναχισμό, μέ βάση τό αγιορειτικό πρότυπο, και στήν στροφή πρός τήν ησυχαστική πνευματικότητα, όπως αυτή είχε ανθίσει στό Άγιον Όρος τόν 14ο αιώνα. Τό έργο του πρός τήν κατεύθυνση αυτή υπήρξε μία παράλληλη προσπάθεια μέ εκείνη τήν οποία είχε κάνει μέσα στόν ελληνικό κόσμο ο σύγχρονός του άγιος Μακάριος ο Νοταράς, τού οποίου τό έργο χρησίμευε ως υπόδειγμα γιά τόν Παΐσιο».

Καί πάλι θέλω νά ευχαριστήσω και νά συγχαρώ τόν Ομότιμο Καθηγητή κ. Αντώνιο-Αιμίλιο Ταχιό γιά τήν όλη προσφορά του στήν Εκκλησία, αλλά, ιδιαιτέρως, γιά τήν παρουσίαση τής ζωής και τής δράσεως τού οσίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκι, πού είναι ένα λαμπρό τέκνο τής ζωής πού υπάρχει πλούσια μέσα στήν Ορθόδοξη

Εκκλησία.-

Εκκλησιαστική Παρέμβαση, Ιανουάριος -Φεβρουάριος - Μάρτιος 2012

Πηγές:parembasis.gr- blogs.sch.gr/kantonopou - hristospanagia3.blogspot.gr